

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีเป้าหมายที่จะแสวงหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาสำหรับเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้านนิเวศวัฒนธรรมที่บูรณาการทักษะทางวิชาการตามหลักสูตรแกนกลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามว่า เยาวชนจะให้ความหมายต่อประสบการณ์การเรียนรู้ดังกล่าวอย่างไร เยาวชนมีแบบแผนในการสร้างความรู้ได้อย่างไร และผู้เกี่ยวข้องจะมีแนวทางการสร้างสรรค์การเรียนรู้ได้อย่างไร การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผสมผสานกับการวิจัยเชิงเรื่องเล่านี้ กระตุ้นให้เกิดการก่อตั้งชุมชนนักปฏิบัติใน 4 โรงเรียนในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยนักปฏิบัติ 91 คนซึ่งเป็นกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้นำ/ผู้รู้/สมาชิกท้องถิ่น และพ่อแม่ผู้ปกครองเพื่อร่วมกันจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าวสำหรับเยาวชนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 56 คนจากกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ไตยวน ลีซอ ไทใหญ่ ปีซู เย้า อีสาน จีนยูนาน และปกากะญอ การเก็บข้อมูลบริบทท้องถิ่น ประวัติชีวิตและประสบการณ์ การเรียนรู้ของเยาวชน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อค้นหาข้อมูลสำคัญ สรุปโครงสร้างข้อมูล และสังเคราะห์ความหมาย แบบแผน และแนวทางการสร้างสรรค์การเรียนรู้

ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนให้ความหมายต่อประสบการณ์การเรียนรู้ 3 กลุ่มความหมาย ได้แก่ (1) ความหมายที่สัมพันธ์กับบริบทชีวิต สะท้อนความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ความตระหนักในคุณค่าของนิเวศวัฒนธรรมท้องถิ่น ความตระหนักในศักยภาพของตนเองในการอนุรักษ์คุณค่าดังกล่าว และหลักคิดในการดำรงชีวิตที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจท้องถิ่น (2) ความหมายด้านการเรียนรู้ สะท้อนการเห็นความสำคัญของการสร้างความรู้ ความสามารถในการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับนิเวศวัฒนธรรมกับทักษะทางวิชาการตามหลักสูตรแกนกลาง และการตื่นรู้ในศักยภาพของตนเองในการสร้างความรู้ (3) ความหมายด้านสังคม สะท้อนทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น การรู้จักคัดกรองบุคคลที่เป็นแบบอย่าง และการรู้จักปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้คนในสังคม ส่วนแบบแผนการเรียนรู้ของเยาวชนจำแนกได้เป็น 4 กลุ่มแบบแผนได้แก่ (1) แบบแผนการสร้างความรู้ที่เชื่อว่าการปรับโครงสร้างความรู้ในตน ผ่านการวิเคราะห์/การเชื่อมโยง/การสื่อสาร/การประยุกต์ใช้/การสังเคราะห์ (2) แบบแผนการสร้างความรู้ที่เชื่อว่าการขยายตัวของความรู้เดิม ผ่านการเรียนรู้จากเพื่อน/การเรียนรู้ใหม่ในเรื่องที่คุ้นชิน/การตั้งคำถามในเรื่องใกล้ตัว/การจัดการความรู้ (3) แบบแผนการเรียนรู้แบบรับและปฏิบัติตามคำสอน (4) แบบแผนการเรียนรู้ที่ไม่ชัดเจนเพราะไม่สนใจเรียนรู้หรือเพราะมีความบกพร่องด้านการเรียนรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ได้แก่ การควบคุมตนเอง ความมั่นใจในตนเอง สติปัญญา เป้าหมายการเรียนรู้เพื่อตนเอง ความรู้เดิมด้านนิเวศวัฒนธรรม ทักษะการใช้ภาษาและมือ และบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน แนวทางการสร้างสรรค์การเรียนรู้คือกระบวนการสร้างสรรค์การเรียนรู้เพื่อเป็น “ฉันทน์” (L-BeMe) ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอนได้แก่ การก่อตั้งชุมชนนักปฏิบัติ การเดินเข้าสู่บทบาทใหม่ การให้เยาวชนเป็นศูนย์กลาง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินการเรียนรู้ หลักการสำคัญของกระบวนการคือ การพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยการลงมือปฏิบัติ การให้ความสำคัญต่อบริบทที่หลากหลาย และความคิดสร้างสรรค์ที่มุ่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชน

การวิจัยสำคัญในอนาคตได้แก่ การวิจัยเพื่อแทรกกระบวนการ L-BeMe เข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติ การวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมเชิงกระบวนการที่เกื้อหนุนแก่การเรียนรู้ตามศักยภาพและความถนัดของผู้เรียนทุกประเภท การวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมกระบวนการเพื่อให้ศึกษานิเทศก์สนับสนุนการพัฒนาโดยครูผ่านการลงมือปฏิบัติจริง และการวิจัยรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเปลี่ยนจากการสั่งการเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

คำสำคัญ: คุณภาพการศึกษา/การสร้างความรู้/นิเวศวัฒนธรรม/เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์/การมีส่วนร่วม

Abstract

Aimed to search for ways to improve the quality of primary education for ethnic youths on the premises of their opportunities to construct their eco-cultural knowledge and integrate it with academic skills required by the national core curriculum, the study had the objectives to clarify (1) the meanings that the youths assigned to their learning experiences, (2) the learning patterns that they employed in constructing the knowledge, and (3) the approach for promoting their learning. This participatory action *cum* narrative research created communities of practice in four schools in Chiangrai Province to involve a total of 91 actors, including school board members, principals and teachers, local leaders/seers/residents and parents/guardians in arranging learning activities in compliance with the study premise for a total of 56 Akha, Tai Yuan, Lisu, Tai, Bisu, Yao, Isan, Yunnan Chinese, and Karen youths enrolling in Grade 4-6. Data relating to the local contexts, the youths' life background and their learning experience and the processes to arrange for their learning experience were collected by in-depth interviews and participant observations. Content analysis of the data was conducted to identify key categories before establishing a comprehensive data structure and synthesizing the meanings and patterns of the youths' learning experience and the learning promotion approach.

Results of the study showed that the youths assigned three groups of meanings to their learning experience as follows: (1) Life Contextual Meanings including their relationship with their life surroundings, the values of the local eco-cultural knowledge, their agency in conserving the values, and their mindset to embrace local environmental, social and economic systems in their living; (2) Learning Meanings including their awareness of the significance of constructivist learning, their ability to integrate their eco-cultural learning with the required academic skills, and the awakening of their constructivist learning capacity; and (3) Social Meanings including their skills in sharing learning with peers and adults, screening for role models, and adapting for social living. The patterns of learning that the youths employed could be categorized into four groups as follows: (1) Reconstructing Patterns through analysis/integration/communication/application/synthesis, (2) Expanding Patterns through co-learning/gradual deepening of familiar issues/enquiring about life issues/knowledge management, (3) Directed Patterns through receiving and strictly following instruction, and (4) Gliding Patterns due to disinterests and learning disabilities. Factors influencing their learning included their self-control, self-confidence, intelligence, personal learning goals, possessed eco-cultural knowledge, language skills, psychomotor skills and collaborative learning environments. The L-BeMe process innovated for promoting their learning consisted of six steps including creating the community of practice, assuming new roles, putting the youths at the center, planning for learning management, managing learning, and assessing learning progress. Guidelines for application of the process included constant hands-on development, attention to diversity of contexts and creativity in nourishing learning of the youths.

Recommendable for further studies are research to embed the L-BeMe into the regular working system, to innovate learning management processes to attend the potential of every type of learners, to innovate a process for educational supervisors to support the hands-on development of teachers, and to reorient school administration from chain of command towards promoting creativity for child-centered learning.

Keywords: quality education/constructivism/eco-culture/ethnic youths/participation